

УДК 633.2:635

БАГАТОВИДОВІ ТРАВСУМІШКИ ДЛЯ СТЕПУ УКРАЇНИ

Качанова Т. В., канд. с.-г. наук, доцент

Шевченко В. О., магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Результати досліджень вчених свідчать, що травосумішки, до складу яких входить три або чотири компоненти, мають перевагу над одновидовими посівами. Але задача підвищення кормової продуктивності сіяних бобово-злакових травостоїв пасовищного, укісно-пасовищного та укісного використання за рахунок добору видового складу злакових і бобових трав, досі залишається актуальною.

Дослідження проводили на землях Миколаївської ДСДС ІЗЗ НААН в богарних умовах за природного вологозабезпечення ґрунту. Рельєф ділянки однорідний, вирівняний. Посівна площа ділянки – 32 м², облікова – 24 м². Повторність – триразова. Попередник – пар чорний, фон удобрення – N₆₀P₆₀. Агротехніка вирощування багаторічних бобових та злакових трав – загальноприйнята для даної зони. Строк сівби – ранньовесняний. Глибина посіву 2-3 см, спосіб посіву – звичайний рядковий безпокритий, норма висіву усіх сумішок – 15 млн. шт. схожих насінин на 1 га. У процентному відношенні норма висіву бобового компоненту становила 50 % та злакових компонентів – по 25 % від повної (табл. 1).

Таблиця 1

Схема дослідів

Вид травосумішки, питома вага компоненту у % (фактор А)	Спосіб використання (фактор В)
1. Житняк гребінчастий (25%) + костриця червона (25%) + лядвенець рогатий (50%).	1. Пасовищне (4-разове відчуження у фазу кушіння – вихід у трубку злаків). 2. Сінокісне-пасовищне (1 укіс + випас). 3. Сінокісне (2-разове скошування у фазу бутонізації бобових трав).
2. Стоколос прибережний (25%) + костріць безостий (25%) + люцерна посівна (50%).	
3. Пірій середній (25%) + регнерія шорткостеблова (25%) + еспарцет закавказький (50%).	
4. Грястиця збірна (25%) + костриця очеретяна (25%) + еспарцет піщаний (50%).	

В досліді використовували районовані сорти багаторічних трав: злакові – житняк гребінчастий (сорт Петрівський), грястиця збірна (сорт Інгулка 17), пірій середній (сорт Ростислав), костриця очеретяна (сорт Людмила), костриця

червона (сорт Айра), регнерія шорсткостеблова (сорт Колумб), бобові – лядвенець рогатий (сорт Аякс), еспарцет піщаний (сорт Смарагд), еспарцет закавказький (сорт Адам). Облік урожаю надземної маси бобово-злакових травосумішок здійснювали: при пасовищному та укісно-пасовищному використанні – період кушіння – вихід у трубку злакових компонентів, при укісному використанні – у період початку цвітіння бобових компонентів методом суцільного скошування і зважування з облікової ділянки.

Дослідження засвідчили, що при сінокісному та сінокісно-пасовищному способах використання всі сумішки забезпечували врожайність зеленої маси на рівні 27,32-33,12 т/га, а, отже, мали перевагу перед пасовищним використанням на 3,57-6,31 т/га.

Урожайність надземної маси відрізнялася за варіантами і залежала не тільки від способу використання, але й від видового складу злакового та бобового компонента. Найбільший урожай одержали за сівби травосумішки пирій середній + регнерія шорсткостеблова + еспарцет закавказький при сінокісному їх використанні – 33,12 т/га. Суміш еспарцету піщаного із грястицею збірною та кострицею очеретяною забезпечила урожай зеленої маси у 32,19 т/га, тобто на 0,93 т/га менше порівняно з попереднім варіантом.

За сінокісно-пасовищного використання тенденція була подібною: сумішка пирій середній + регнерія шорсткостеблова + еспарцет закавказький сформувала максимальний урожай зеленої маси, а суміш еспарцету піщаного із грястицею збірною та кострицею очеретяною поступалася урожаем на 0,34 т/га. Найменша продуктивність за укісного та укісно-пасовищного використання травостоїв була зафіксована при висіві лядвенцю рогатого із кострицею червоною та житняком гребінчастим.

Цей варіант забезпечив найбільш високу врожайність зеленої маси за пасовищного використання – 27,72 т/га, що на 3,86-4,44 т/га вище за інші варіанти травосумішок.

Найвищий вихід сухої речовини за пасовищного використання забезпечив посів лядвенцю рогатого із кострицею червоною та житняком гребінчастим – 6,30 т/га. Отже, при створенні високопродуктивних травостоїв пасовищного використання необхідно застосовувати дані види злакових та бобових трав.

Травосумішки грястиця збірна + костриця очеретяна + еспарцет піщаний та пирій середній + регнерія шорсткостеблова + еспарцет закавказький непогано показали себе як за сінокісного, так і за сінокісно-пасовищного використання, забезпечуючи високий вихід сухої речовини – на рівні 7,37-7,48 т/га та 6,49-6,55 т/га відповідно, що треба взяти до уваги для підвищення кормової продуктивності бобово-злакових травостоїв укісно-пасовищного та укісного використання.

Таким чином, найкращі варіанти травосумішок сприяють приросту урожайності зеленої маси до 0,34-4,63 т/га та виходу сухої речовини до 6,30-7,48 т/га. Для отримання найбільш раннього корму у травосумішки доцільно включати грястицю збірну та середньостиглі злакові трави, такі як житняк гребінчастий, пирій середній та регнерія шорсткостеблова. Це дозволить

створити високоякісний травостій упродовж вегетаційного періоду з продуктивністю у Південному Степу України до 27,72-33,12 т зеленої маси на один гектар.